

Zorica Mršević 29.05.2024 **Mitovi o femicidu kao posebnom krivičnom delu.** *Dijalog. Danas.*
<https://www.danas.rs/dijalog/licni-stavovi/mitovi-o-femicidu-kao-posebnom-krivicnom-delu/>

Zemlje regiona nemaju femicid u svojim krivičnim zakonima.

Zemlje regiona već imaju femicid u svojim krivičnim zakonima

Nemaju. Hrvatska je bila u prvoj polovini 2024. vrlo blizu da ga usvoji ali je onda raspušten Sabor zbog izbora, tako da ta ideja nije realizovana. U Sloveniji je u pripremi femicid kao krivično delo, što će verovatno biti usvojeno. Ali treba imati u vidu da i Hrvatska i Slovenija nemaju mogućnost izricanja kazne doživotnog zatvora ni za jedan oblik krivičnog dela ubistva tako da u toj situaciji femicid može da bude opravdano.

Države EU imaju femicid u svojim krivičnim zakonima

Nemaju. Femicid kao krivično delo postoji samo na Malti i Kipru.

Krivični zakonik Republike Srbije nema adekvatno sankcionisanje femicida postojećim krivičnim delom ubistva i njegovim oblicima

Ima. U Srbiji postoji mogućnost izricanja najteže krivične sankcije, doživotnog zatvora za dela teškog ubistva, kojim oblikom može da budu obuhvaćeni i neki slučajevi femicida. Ta kazna je već izrečena za delo femicida izvršenog 2019. g. u Novom Sadu i potvrđena od strane

Apelacionog suda.

foto Medija centar

Femicid kao posebno delo omogućava adekvatnije (strože) kažnjavanje ubica žena nego što je to sada slučaj u Srbiji

I sada postoji mogućnost izricanja kazne doživotnog zatvora za delo ubistva žene. Svako dalje insistiranje na strožem kažnjavanju može samo da otvori pitanje vraćanja smrtne kazne u pravni sistem Srbije.

Unošenje femicida kao posebnog krivičnog dela u Krivični zakonik je zapravo mala intervencija. Mali korak za zakonodavca a veliki i značajan za žene.

Nijedna promena KZ-a, ma koliko naizgled bila mala, nije neznatna. Kao sistemski zakonik, KZ se menja samo sistemskim pristupom a ne ad hoc inicijativama, od slučaja do slučaja, „na parče“ podržanih od strane ne baš uvek dobro obaveštenih međunarodnih organizacija

Aktivistkinje ženskog pokreta su one koje se zalažu da se femicid unese u Krivični zakonik kao posebno krivično delo

Zalažu se samo neke, zapravo jedan manji broj (jedna organizacija), koje su za to zalaganje kroz projekte finansijski nagrađene od strane inostranih fondacija.

MUP (krije) ne omogućava uvid javnost u broj femicida

Netačno. Postoje različita shvatanja tog pojma. Po nekima konstitutivni deo bića krivičnog dela femicida treba da bude mržnja, prezir, osećaj nadmoći i/ili vlasništva muškog ubice žene, po drugima, emotivni momenat je samo teoretskog karaktera, ali nije neophodan deo bića krivičnog dela femicida koji je po tim shvatanjima, svako ubistvo koje izvrši muškarac nad ženom. U toj situaciji postojanja različitih shvatanja, MUP smatra da bi evidencija femicida sa njihove strane bila moguća samo ako bi postojalo krivično delo femicida kada bi oni, ne ulazeći u različita shvatanja tog pojma mogli da ga kao takvog, evidentiraju.

Femicid kao posebno krivično delo znači da je ženski život u očima zakonodavca vredniji i važniji od života muškarca

Netačno. Pojam femicid nema to značenje, već je nastao na osnovu činjenica da su ženski životi daleko više i češće ugroženi od strane muškaraca u privatnim i javnim prostorima i odnosima

nego što je slučaj sa obrnutom podelom „uloga“. Za teške oblike krivičnog dela ubistva moguće je i sada izricanje najtežih sankcija u zavisnosti od okolnosti dela.

Žene će bolje zaštićene od ubistva ako je femicid posebno krivično delo u Krivičnom zakoniku.

Nema dokaza da bi to stvarno bio slučaj, ali ima dosta i domaćih i inostranih istraživačkih dokaza da stroge zakonske odredbe u većini slučajeva nemaju očekivano generalno preventivno dejstvo, koje ima izvesnost otkrivanja i procesuiranja. Ženski životi su bolje zaštićeni dobrom funkcionalnom prevencijom.

Nekima ne odgovara da femicid bude posebno krivično delo u Krivičnom zakoniku Republike Srbije

Paradoksalno (na prvi pogled) ali pre svega onim istim aktivistkinjama koje se projektno „zalažu“ za njegovo ozakonjenje. Naime, ako nema evidencije, mogu još mnogo godina unapred, kao što je slučaj sa mnogo godina unazad, da dobijaju grantove inostranih fondacija za prebrojavanje femicida iz medijskih izveštaja. Ako bi femicid bio posebno krivično delo, onda bi i MUP mogao da ima javnu evidenciju izvršenih femicida i niko ne bi više dobijao takve projekte prebrojavanja femicida.

Telo za praćenje femicida je neophodno za bolje razumevanje i bolje reagovanje institucija na to delo

Osnivanje tela za praćenje femicida isključilo bi sve osim inicijatorke, a to su opet one iste aktivistkinje. Time bi se isključile sve druge, daleko mnogobrojnije aktivistkinje i aktivisti ljudskih i ženskih prava, protiv nasilja i sl, istraživački akteri i akterke, mediji, nauka, studentkinje i studenti i cela akademska zajednica, institucije socijalnog rada i obrazovne institucije i sl, koji bi svi kao jedini izvor podataka imali to telo za praćenje femicida a ne službene MUP-ove podatke. To bi bilo diskriminativno isključivanje svih drugih osim onih koji bi time neopravdano dobili status jedinih „imatelja istine“ o femicidu.

Žene u vremenu megakrize

Problem nepostojanja službene evidencije broja femicida u Srbiji je nerešiv bez postojanja krivičnog dela femicida

Vrlo netačno. Moguće je promenom MUP-ove prakse evidentiranja ubistava. Bez potrebe postojanja posebnog krivičnog dela femicida, MUP treba i može jednostavno da sortira podatke o ubicama i njihovim žrtvama po polu, tako da se vidi koliko je muškaraca ubilo žena (a koliko muškaraca), kao i koliko je žena ubilo muškarce a koliko žene. Iz tog, ideološki neutralnog podatka, mogu svi da imaju koristi, i oni koji se zalažu za feminističko shvatanje femicida i oni koji pod tim podrazumevaju svako ubistvo žene od strane muškarca.

Stavovi nezavisnih institucija podržavaju femicid kao posebno krivično delo

Nema eksplicitnog izjašnjavanja do sada, ali postoje indicije da nezavisne institucije ne podržavaju taj koncept, ili da se bar međusobno u tome razlikuju.

Jedna od koristi femicida kao posebnog krivičnog dela bila bi konačno postojanje službenog podatka koliko je femicida u Srbiji

Zapravo ni to ne bi postojalo kao korist jer bi krivično delo femicida obuhvatalo feminističko shvatanje posebnog emotivnog odnosa muškog ubice u odnosu na žrtvu, čime bi sva druga ubistva žena od strane muškaraca bila neevidentirana kao takva, pa bi broj femicida zapravo bio smanjen (žene kao kolateralna šteta obračuna kriminalnih bandi, slučajno ubijene žene, ubici nepoznate žene i sl).

Autorka je profesorka na Fakultetu za evropske pravno-političke studije

Stavovi autora u rubrici Dijalog ne odražavaju nužno uređivačku politiku Danasa.